

EMBERI JOGI MUNKACSOPORT
VÉLEMÉNYNYILVÁNÍTÁS SZABADSÁGÁÉRT FELELŐS TEMATIKUS
MUNKACSOPORT

Emlékeztető

a Véleménynyilvánítás Szabadságáért Felelős Tematikus Munkacsoport első üléséről
Budapest, 2013. február 20.

Helyszín: 1055 Budapest, Kossuth tér 2-4., VI. emelet, 662. tárgyaló

Időpont: 2013. február 20. kedd, 14-16 óra

Tárgy: A Véleménynyilvánítás Szabadságáért Felelős Tematikus Munkacsoport első ülése

Dr. Kovács Zoltán államtitkár köszöntötte a jelenlévő tagokat. Bevezetőjében elmondta, hogy a Véleménynyilvánításért Felelős Tematikus Munkacsoport (továbbiakban: Munkacsoport) egy olyan döntés-előkészítő és véleményformáló szervezet, melynek javaslatai a jogszabályok előkészítésében és monitorozásában is hasznosulhatnak. A Munkacsoportnak joga van ahhoz, hogy a Kormány számára előterjesztést készítsen, valamint hogy javaslataival közvetlenül a legfelsőbb közigazgatási és végrehajtási fórumokhoz forduljon. Az első ülés témájának a jövőben megvitatandó kérdések felvetését, a belső SZMSZ, valamint a formai elemek megtárgyalását javasolta.

Mikesy György, a Fáy Károly Hallássérült és Fogyatékos Személyek Egyesületének elnöke elmondta, hogy a közszolgálati testületben, ahol képviselő, már többször felvetette, hogy figyelmen kívül kellene hagyni az európai normákat. A fogyatékos személyek képviselőjeként hiányolja azokat a fórumokat, ahol a társadalomban élő különböző csoportok hangot tudnának adni véleményüknek. Az új médiatörvény óta kialakult helyzetben élni kell a lehetőséggel, és a fogyatékos személyek részvételével el kell indítani ezeket a fórumokat.

Dr. Kovács Zoltán államtitkár emlékeztetett arra, az új Alaptörvény Európában elsőként nyilvánítja ki a jelnyelv védelmét és teszi a fogyatékosok jogait annak részévé. Az új médiatörvényben kiemelt fontossággal bírnak és egyben biztosítottak a párbeszéd különböző hivatalos fórumai. A médiabiztos feladata, hogy az NMHH munkájához igazodva segítse ezt a párbeszédet, közvetítsen a hátrányos helyzetű csoportok, a fogyatékkal élők és az egyéb társadalmi csoportok felé. Véleménye szerint a párbeszéd fórumok kialakítása minden intézmény saját autonómiájába tartozik. Tudomása szerint a közszolgálati televízió és rádió számos tematikus műsora foglalkozik a fogyatékos és hátrányos helyzetű személyek csoportjaival. Felajánlotta, hogy amennyiben a munkacsoport szeretné, az

NMHH, illetve az MTVA a következő ülésre meghívott megfigyelőként meghívót kap. Végül kifejtette, hogy a médiatörvényben megjelenő társszabályozási rendszer nem egy korlát, hanem egy lehetőség.

Mikesy György szerint mindez csak elviekben fogalmazódik meg, kézzel fogható eredményt nem igazán tapasztalt.

Dr. Kovács Zoltán államtitkár ígéretet tett arra vonatkozóan, hogy az NMHH felé jelzi az igényt, és a szervezetet meghívja megfigyelőként a következő ülésre, hiszen véleménye szerint helye van ezen a fórumon. Elmondta, hogy ösztönözni fogja az NMHH és a civilek közötti kapcsolatfelvételt is. A kormányzat és a közszolgálati média között nincs olyan típusú kapcsolat, amely utasítási vagy bármilyen függési rendszert jelentene. A közszolgálati médiát partnernek tekinti, de ha a munkacsoport igényli, tesz egy kísérletet a kereskedelmi televíziók bevonására is.

Rostás-Farkas György, a Cigány Tudományos és Művészeti Társaság elnöke elmondta, hogy hosszú ideje küzd azért, hogy Magyarországon működjön cigány rádió, televízió és színház. Sajnálatát fejezte ki a médiában és a nemzetközi relációban kialakult cigányképpel kapcsolatban. Véleménye szerint a cigányokat is be kéne vonni a döntéshozatalba, ehhez pedig értelmiségi cigány emberekre lenne szükség. A cigány műsorok nem a jó roma médiaszakemberek, hanem az ilyen irányú igények hiányában szűntek meg, viszont mindenki közös érdeke és felelőssége, hogy ennek újra megteremtődjön a lehetősége. Javasolta, hogy a jövőben a pártok is képviseljék magukat a munkacsoport ülésein.

Dr. Kovács Zoltán államtitkár elmondta, hogy a jövőben a magyarországi cigányság ügyét az élet minden területén megpróbálja azonosítani, kezelni, abban előrelépést elérni, a média területén is. Azzal nem értett egyet, hogy a pártok képviselői is részt vegyenek az ülésen, hiszen ez a munkacsoport a végrehajtó hatalom és a civilek közötti párbeszéd fóruma, a párt- és szakpolitikának pedig léteznek egyéb olyan egyeztetési fórumai, ahol az ilyen típusú ügyekkel foglalkoznak. Véleménye szerint önmagában a gesztusok és a szimbolikus lépések (mint például a Dankó Rádió elindítása) is azt bizonyítják, hogy a Kormány elkötelezett és komolyan gondolja az Alaptörvényben meghatározott és a felzárkóztatási stratégiában megfogalmazott lépéseket. Nagy lemaradása van Magyarországnak a cigányüggyel kapcsolatban, hiszen a XX. században ilyen kérdésekről nem lehetett beszélni, majd az elmúlt 20 évben sem úgy beszéltek róla, ahogy kellett volna. Az elmúlt időszakban kezdődött el a lényegi párbeszéd, a munkacsoportban pedig ezekről a problémákról őszintén lehet beszélni. Úgy gondolja, hogy az Országos Roma Önkormányzat viszonylag alacsony anyagi ráfordítással létrehozhatna egy internetes cigány rádiót.

Fialovszky Magdolna a Cigány Tudományos és Művészeti Társaság részéről a Bayer-ügy kapcsán megjegyezte, hogy a hangnem egyre nehezebben tolerálható, a gyakorlatban pedig nem tud érvényesülni az etikai kontroll. Úgy gondolja, hogy az államnak részt kellene vállalnia a magyar újságírókat képviselő civil szervezetek etikai kódexének megújításában.

Dr. Kovács Zoltán államtitkár válaszában megerősítette, hogy az állam partner az alulról jövő kezdeményezésekben, azonban alapvetően a jogalkotásban és a jog betartatásában rejlenek az eszközei. Emlékeztetett a kormánytisztviselők számára alkotott etikai kódexre (ún. Zöld Könyv). Szerinte mindig az adott önszerveződő egyesületen múlik, hogy a kívánalmakból mit fogad el és azt hogyan sajátítja el. A MÚOSZ (Magyar Újságírók Országos Szövetsége) esetében számos etikai probléma merül fel, többek között a vezető személyével kapcsolatban. Az önkényuralmi jelképek viselésének tilalma, annak szabályozása és az arra adott alkotmánybírósági válasz is azt mutatja, hogy a legmagasabb jogértelmezési szinteken is vita folyik azzal kapcsolatban, hogy melyik jogszabály milyen precízen van megfogalmazva. Bizonyos sajtóorgánumokkal ellentétben a kormány elítéli azokat, akik vörös csillaggal, horogkereszttel, vagy bármiféle olyan dologgal, amely mások kiirtására, más társadalmi csoportok megszegyenyítésére, megsemmisítésére irányuló bármiféle lehetőséget vet fel. Minden vita előre visz, de az indulatból megfogalmazott mondatokat fenntartásokkal kezeli.

Dr. Tóth Balázs, a Helsinki Bizottság képviselője szerint a Munkacsoport nem megfelelő fórum az Alkotmánybíróság (AB), illetve az Emberi Jogok Európai Bíróság (EJEB) döntéseinek minősítésére vagy értékelésére. Utalt arra, hogy a Helsinki Bizottság a TASZ-nál restriktívabb álláspontot foglal el, ám ezzel együtt sem támogatják az alkotmány negyedik módosítását. Elmondása szerint az egyéneket védeni kell a gyűlöletbeszéd, az erőszakra való felhívás, a kirekesztés és a félelemmel szemben, azonban a közösségek becsületét olyan absztrakt módon védeni és ezt az Alkotmányban lehetővé tenni, mint ahogy most készül a Kormány, az bizonyosan korlátozza a véleménynyilvánítási szabadságot.

Mikesy György egyaránt bírálta a liberális felfogást és a tervezett alkotmány-módosítást is, előbbit azért, mert következetlen, utóbbit pedig azért, mert „káoszhoz” vezet majd. Felvetette, hogy vajon a szólásszabadság korlátozásának minősül-e a speciális műsorok, például a fogyatékosokról szóló műsorok megszüntetése.

Dr. Orbán Balázs, a Századvég Politikai Iskola Alapítvány igazgatója szerint a fórumnak abban kell segítenie, hogy az AB döntésének megfelelő megoldás szülessen. Emlékeztetett arra, hogy az önkényuralmi jelképeket lehet tiltani meghatározott, szélsőséges körben, az amerikai terminológiát használva, „clear and present danger” fennállása esetén.

Dr. Tóth Balázs újfent hangot adott azon meggyőződésnek, hogy a munkacsoport nem egy adekvát fórum szakmai vita lefolytatására. Felajánlotta a Helsinki Bizottság közreműködését olyan releváns témákhoz megfogalmazott javaslatok formájában, mint a Ptk., a média, és a gyűlöletbeszéd. Nehezményezte, hogy az alkotmány módosítását nem előzte meg egyeztetés a civil szervezetekkel. Véleménye szerint az önkényuralmi jelképek használatának tilalma esetében nem kell a „clear and present danger”-tesztet alkalmazni, mert a szimbólum használata nem váltja ki az erőszak közvetlen veszélyét.

Csink Lóránt az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala képviselője szerint szükséges volna a megragadni kívánt témák körülhatárolása. Továbbá afelől is érdeklődött, hogy az AJBH miként tudná segíteni a munkacsoport működését.

Dr. Kovács Zoltán államtitkár válaszában elmondta, hogy az Emberi Jogi Munkacsoport azért jött létre, hogy azonosítsa azokat a problémákat, amelyek megoldandó kérdésként vetődnek fel. Felkérte a résztvevő szervezeteket, hogy az adott témákban való jártasságuknak és tapasztalataiknak megfelelően vegyék ki részüket, ezáltal hozzájárulva ahhoz, hogy a Munkacsoport saját munkarendjét, illetve működési felfogását definiálni tudja, illetve igény szerint napirendi pontokat állapítson meg a további ülésekhez. Emlékeztetett, hogyha a Kormányzat terjeszt elő javaslatot, akkor a társadalmi vitára bocsátás szabályait kell figyelembe venni, de a parlament szabályai ettől eltérnek. A parlament eljárásjogi felfogásában a népszuverenitás úgy nyilvánul meg, hogy a többség álláspontja érvényesül.

Dr. Tóth Balázs hozzászólásában bírálta az az alkotmányozási folyamatot, ám annak legitimitását nem.

Mikesy György szerint a gyűlöletbeszéd veszélyes terület. Úgy véli, hogy fontos a társadalmi párbeszéd, és a véleménynyilvánítás számos formáját meg kell teremteni, hogy bizonyos témákban ütköztethessék. Az a legfontosabb, hogy az állampolgárok több oldalról tájékozódhassanak.

Dr. Kovács Zoltán államtitkár hozzátette, hogy a beszélgetéseknek olyan formáját kellene megtalálni, amely a kormányzat szempontjából értelmezhető. Ezt követően javaslatot tett arra, hogy az ülések száma évente négy legyen. A strukturáltabb vita lefolyása érdekében arra sürgette a résztvevőket, hogy a problémákat összerendezve, elektronikus úton terjesszék elő napirendi javaslataikat.

Dr. Tóth Balázs javasolta, hogy az alaptörvény módosításainak elfogadása előtt, ha erre van mód, keressék meg a civil szervezeteket.

Dr. Kovács Zoltán államtitkár válaszában kifejtette, hogy az ügyel kapcsolatban a Parlamenthez kell fordulni.

Dr. Tóth Balázs a Ptk. gyűlöletbeszéd-vonatkozású módosítását jó iránynak tartja, és jelezte, hogy elküldi a Kormány javaslatával nagyrészt megegyező, kidolgozott kodifikációját. Szerinte abban az esetben, ha a Kormány szabályozni tervezi az AB által megadott határidőig az önkényuralmi jelképek használatának büntetőjogi tényállását, célszerű lenne egy szűkebb körben megvizsgálni, hogy az EJEK-val mi összeegyeztethető.

Dr. Kovács Zoltán államtitkár támogatta a kezdeményezést, és elképzelhetőnek tartja, hogy az igazságügyi államtitkárral, Dr. Répássy Róberttel és az Államtitkárság szakértőivel az áprilisi határidőig illet létre tudnak hozni.

Rostás-Farkas György és Fialovszky Magdolna örömet fejezte ki amiatt, hogy a romaüggyről is lesz szó a Munkacsoport keretein belül.

Csink Lóránt szerint érdemes volna arról is beszélni, hogy mi az, ami a jogi szabályozással orvosolható és mi az, ami nem. Számos olyan kérdés van, amit nem feltétlenül a jogalkalmazás útján célszerű kezelni.

Dr. Kovács Zoltán államtitkár egyetértett, arra biztatva a jelenlevőket, hogy latolgassák azt, hogy lehetne-e vonatkozó jogszabályt készíteni. Végül összefoglalta az ülésen felvetődött témákat. Jelezte, hogy Mikesy György érdekérvényesítő fórum létrehozásával kapcsolatos javaslata, a Helsinki Bizottság kérése és a cigányság ügyével kapcsolatban lépéseket fog tenni, valamint kitűzte a soron következő munkacsoporti ülés dátumát április második felére. Egyben arra kérte a résztvevőket, hogyha további javaslatokat fogalmazznak meg, azokat a titkárságnak juttassák el.

Budapest, 2013. március 6.

Az emlékeztetőt hangfelvétel alapján készítette: Iványi Márton és Szabó Magda (EJMCS Titkárság)